

Protokoly výpovědí svědků parlamentní komise (výňatky)

Z výslechů parlamentní vyšetřovací komise ÚNS 30.-31. července v Žatci jsou v archivu ministerstva vnitra dva rozdílné protokoly: jeden stenografický protokol, který uvádí výsledky doslovně a shrnutí téhož protokolu, které je v podstatě kratší a bylo pravděpodobně sepsáno na základě stenografického protokolu¹. Tento shrnutý protokol byl v Německu již částečně zveřejněn² v roce 2005. Týká se jednotlivých výslechů Richarda Rosnera, konfrontace Bohuslava Marka, Oldřicha Pelce, Jana Černého, Jana Zíchy a Richarda Rosnera a také výsledku Vladimíra Srkala. Oproti stenografickému protokolu nepřináší obsahově nové poznatky, přesto je dodatečně zveřejňujeme, aby si čtenář udělal obrázek o těchto dokumentech³. Tato zpráva začíná seznamem členů komise, kteří se vyšetřování zúčastnili, ale tento ve stenografickém zápisu chybí⁴.

[Bez strojopisného očíslování stránky, orazítkované číslo stránky 48 (následuje strojopisné očíslování 2)]

ZÁPIS

o jednání vyšetřovací komise ústavodárného národního shromáždění na místě samém v ŽATCI v místnostech okresního soudu.

Jednání zahájeno dne 30. července 1946 v 8.30 hod.

Předmět vyšetřování:

HROMADNÉ EXEKUCE PROTI PŘÍSLUŠNÍKŮM NĚMECKÉ NÁRODNOSTI V PROSTORU ŽATCE A POSTOLOPRTY

Přítomní:

Poslanci:

Dr. Bohumír BUNŽA, jako předseda

Dr. Jaroslav KOKEŠ

Václav HOLUB

Posl. HORVÁTH Josef

Dr. Karel KÁCL

Jako poradci komise:

Za ministerstvo vnitra:

Dr. Zdeněk LUKEŠ

Insp. František PUTNA

Za ministerstvo národní obrany:

gen. Jaroslav BROŽ

pplk. Jan VANĚK

Za ministerstvo spravedlnosti:

Dr. Jan ČADEK

Za hlavní velitelství SNB:

Pplk. Jan HOMOLKA

Za korespondenci ÚNS:

red. Jan PETRÁSEK

Zapisovatel tohoto protokolu:

Anežka KHÁSOVÁ.

Dále Dr. STEHLÍK, přednosta oblastní úřadovny Stb v Mostě, a úředníci OSTb HÁJEK a PETRÁČEK.

Za oblast SNB npor. Jaroslav TYMICH, styčný důstojník.

Výpověď Richarda Rosnera (Rosnera)

[strojopisové číslo stránky 39, orazítkované archivní číslo 86]

Před komisí byl dále předvolán

Richard ROSNER,

který po napomenutí k udání pravdy vypovídá:

nar. 18.5.1929 v Žatci, svobodný, národnosti německé, náb. říms. kat., elektrotechnik, bytem v Postoloprtech, náměstí TGM, č. ?

„V červnu 1945 jsem byl v Ervěnicích a když došlo ke shromáždění Němců na náměstí v Postoloprtech, nebyl jsem přítomen v Postoloprtech, nýbrž jsem byl na práci v Ervěnicích. Jednoho dne večer přijeli vojáci s automobily a dovezli nás do Postoloprte do kasáren, a to jen muže. V kasárnách jsem zůstal asi 10 dnů. Bylo tam celkem asi 3.000 mužů. Bylo to v době, kdy již v kasárnách byli také Němci ze Žatce. Po 10 dnech jsem byl ještě s jinými Němci odeslán do Žatce do internačního tábora. Za mého pobytu v kasárnách v Postoloprtech jsem se dozvěděl, že asi 4 nebo 5 mladých Němců, staří 15 až 16 let, bylo zastřeleno. Proč byli zastřeleni, nevím. Jednou jsem byl se skupinou dalších Němců /celkem asi 70 lidí/ kopat hroby v bažantnici levonické. Vykopali jsme však jen asi 1/2 m hluboké díry, dlouhé 10 m, široké 3 m a pak jsme museli ihned odejít.

„Celkem byly vykopány 3 díry. Proč jsme byli okamžitě odvoláni, nevíme. Původní rozkaz zněl, že díry mají být hluboké 3 m a pak teprve že se vrátíme do kasáren.

„Když jsem byl v kasárnách, střílelo se velmi často a je mi známo, že jednou byl postřelen nějaký voják, dokonce byl zastřelen, a poněvadž bylo podezření, že to udělali Němci, měli jsme být postřeleni. Jednou se stalo, že do naší ubikace přišli vojáci, kteří nás tloukli, a stalo se také, že někteří Němci byli postřeleni. Není mi známo, že by v kasárnách za mého pobytu byly prováděny popravy. Místa, kde jsme kopali díry v bažantnici, bych poznal a nalézají se nalevo od silnice, vedoucí do Levonic. Já jsem přišel do kasáren v pátek v tom týdnu, kdy v neděli přede mnou přišli do kasáren Němci z Postoloprta a v neděli po mně Němci ze Žatce.“

Hlasitě diktováno, schváleno:

[bez podpisu:] Rosner Richard

Konfrontace Pelz (Pelc) – Marek

[strojopisové číslo stránky 45-53, orazítkované archivní číslo 92-100]

Na to byl předvolán Bohuslav Marek a k výpovědi vrch. stržm. Oldřicha Pelze⁵ udává:

„Vím určitě, že všechny osoby mužského pohlaví od 15 do 65 let byly přímo z náměstí odvedeny do postoloprtských kasáren a tam byly prověřovány. Nevylučuji však, že některé byly odeslány také téhož dne zpět a že šly s transportem žen a dětí do postoloprtské bažantnice do tábora. V kasárnách byly prověřovány také mladé ženy, které neměly děti.“

Bohuslav Marek udává dále:

„Trvám na tom, že likvidace Němců z Postoloprta v počtu kolem mého odhadu kolem 500 byla provedena za 1 noc, neboť druhého dne byla kasárna prázdná a stráž je z kasáren také stáhl. Příkop jsem dal pomocí vězňů z věznice a z místního tábora úplně zaházet, i tu část, kde mrtvolky neležely. Mrtvol bylo asi do poloviny příkopu. Dezinfekce žádná prováděna nebyla, ani chlorovým vápnem. Npor. Petrov mne žádal, abych koupil trávu a nasel ji. Travné semeno jsem ovšem nemohl sehnat. V další dny už u tohoto příkopu popravováno nebylo.“

Osoby z věznice v počtu asi 24, které byly popraveny ještě před popravou Němců z Postoloprta, byly popraveny někde nad Postoloprty na tzv. Vinici. V příkopě zahrabány nejsou. Podotýkám ještě, že kpt. Černý ještě před tím, než jsme začali soustřeďovat Němce v Postoloprtech, se mne ptal, kolik lidí mám zajištěno ve věznici. Ukázal jsem mu seznam a na to mi kpt. Černý řekl, tak ti lidé půjdou k čertu. A když jsem se ptal, co se seznamy, řekl mi kpt. Černý, že to všechno musím zničit. Já jsem si přesto jeden seznam nechal.“

Markovi byl předložen seznam osob, nalézající se ve věznici okresního soudu v Postoloprtech a k tomu uvádí, že škrty pérem v tomto seznamu a poznámky pérem učinil npor. Petrov. Osoby zaškrtnuté byly všechny zaškrtnu-

ty. Npor. Petrov tyto osoby již patrně znal podle výsledků, které byly učiněny na OBZ⁶ a byly to vesměs funkcionáři NSDAP a jejich složek.

„Těmto osobám jsem sám vydával lopaty a dle toho si samy také asi vykopaly hrob. Podotýkám ještě, že veškeré doklady, i také kapesní nože od Němců z Postoloprta, kteří byli v kasárnách, jsem měl nařizeno od npor. Petrova, abych tyto spálil. Nechal jsem to odnést na radnici do skladiště, co se s tím stalo, o tom nevím. Doklady jsem předával strážníkovi Karlu Wilhelmovi.“

Bohuslavu Markovi byly předloženy listiny založené v trestním spise Tk X 887/ 47 krajského soudu v Mostě č. 1.96. Označení číslem 1 až 6 a Marek k tomu uvádí: „To jsou seznamy osob, které se nacházely ve věznici soudu v Žatci a které jsem přebíral při transportování do kasáren v Postoloprtech. Osoby v listině 1, 2 a 6, byly dirigovány na stanoviště zvané SV v kasárnách, tj. v místa, kde byla kovárna, koupelny atd. A to již bylo známo, že budou popraveny. Podle mého názoru byly všechny tyto osoby popraveny. Tyto osoby byly patrně popraveny v levonické bažantnici. Ještě jak zjišťuji, i osoby uvedené na listině 3 byly také popraveny, jak zjišťuji podle uvedeného křížku. Tento křížek na listině jsem si poznačil já, když jsem zjistil, že tyto osoby jsou již na stanovišti SV.“

„K případu s Němci postoloprtskými ještě uvádím na vysvětlenou: Když muži a mladé ženy byly odvedeny do kasáren, šel jsem do kasáren a byl jsem přítomen rozřídování. V jedné části dvora v prostoru ohrazeném drátem, byly ženy, které chodily do garáže na cvičiště za účelem prohlídky a vedle garáže pak byly po prohlídce shromážděny. Tyto ženy jsem nechal odvést pod stráž do bažantnice. V druhé části dvora byla prováděna prohlídka mužů, při které byli přítomní i kpt. Černý, npor. Petrov, por. Čupka a další poručíci, jakož i mužstvo OBZ. Ti z Němců, kteří byli určeni k popravě, byli odesíláni do prostoru, který se nazýval SV a byl oplocen drátem. Ostatní muži, kteří nepřišli na SV, byli zadní brankou odváděni pravděpodobně do bažantnice. Na SV bylo větší množství mužů, ale přesný počet nevím, odhaduji jich na 500. Taková byla situace k večeru, v den provedení soustředění. Večer jsem odešel z kasáren a do kasáren jsem přišel druhý den ráno a zjistil jsem, že v kasárnách není nikdo z Němců, že i ti kteří byli na SV, jsou pryč, a když jsem pak zjistil, že v příkopu před školou jsou mrtvolky, které den před tím tam nebyly, pochopil jsem, že Němci z SV byli postřeleni. Téhož dne jsem provedl ještě čištění kasáren podle příkazu npor. Petrova.“

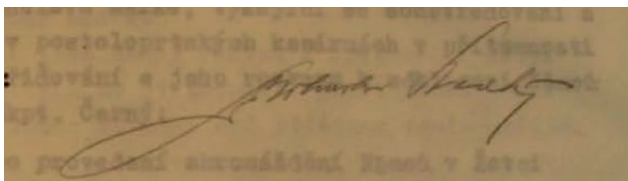
„Po soustředění v Žatci, když byli Němci odvedeni do postoloprtských kasáren, zůstali přes noc v kasárnách a druhý den ráno v 9 hod. bylo započato rozřídování, a to podobným způsobem jako s postoloprtskými Němci. Tomuto rozřídování byli přítomní kpt. Černý, npor. Petrov,

por. Čupka, a nadpor., jehož jméno jsem neznal od dělostřelectva a mužstvo OBZ.

„Zcela určitě se pamatuji na to, že byl přítomen i kpt. Černý, který sám chodil mezi Němci a prohlížel je, zda jsou tetováni jako SS. Při tomto roztrídění opět byli vybráni kandidáti smrti, kteří byli posíláni na SV, kdežto ostatní byli vráceni jako nepostradatelní do Žatce, nebo zbytek zůstal v kasárnách v internaci. Kolik bylo žateckých na SV, nevím. Těch mohlo být rovněž 500. Třetího dne, když došlo ke vzpouře Němců na SV, při níž byl zraněn i voják čsl., příslušník RG, rozhodl kpt. Černý, když jsem mu věc hlásil, že tito vzbouřenci budou odklizeni. Tentýž den jeden rotný od takového vojska si vyzvedl asi 100 lidí, a s nimi šel kopat šachty do bažantnice levonické. Druhý den na to jsem přišel do kasáren a zjistil jsem, že SV bylo opět prázdné.

Hlasitě diktováno, schváleno:

[vlastnoruční podpis] Bohuslav Marek

Konfrontace Marek – Černý

[nový list]

Na to byla provedena konfrontace mezi p. škpt. Černým a p. Markem za účelem odstranění rozporů jejich výpovědi: Po předestření výpovědi Bohuslava Marka, týkající se třídění Němců z Postoloprte na nádvoří z kasáren a zejména, týkající se přítomnosti kpt. Černého při tomto třídění, udává škpt. Černý:

„Připouštím, že jsem při tomto třídění byl přítomen, ale pochybuji, že jsem tam byl po celou dobu. Mám dojem, že Bohuslav Marek při tomto třídění byl a že poskytoval k tomu také příslušné informace, pokud se týká osobních znalostí.“

Marek trvá však na tom, že třídění Němců z Postoloprte se nezúčastnil, že k němu přizván nebyl a že byl v první části dvora, kde byly prohlíženy ženy.

Po předestření výpovědi Bohuslava Marka, týkající se soustředování a pak třídění Němců ze Žatce v postoloprtských kasárnách v přítomnosti kpt. Černého při tomto roztrídění a jeho rozkazu k odklizení Němců vybraných k popravě, udává škpt. Černý:

„Trvám rozhodně na tom, že po provedení shromáždění Němců v Žatci ještě téhož dne jsem odejel do Prahy a že jsem do kasáren v Postoloprtech vůbec nešel. V tomto směru není výpověď Bohuslava Marka správná.“

Bohuslav Marek udává dále:

„Vzpomeňte si pane škpt., že Vy jste dal rozkaz k zastřelení oněch 5 hochů, kteří se pokusili o útěk a ti byli všichni ze Žatce.“

Na to udává škpt. Černý:

„Rozkaz jsem dal, ale jsem přesvědčen, že tito hoši byli z Postoloprte.“

Dále udává B. Marek:

„Vím, že jeden rotmistr od tankového vojska z kasáren vzal asi 100 mužů ze Žatce, kteří byli na SV a že šel s nimi do levonické bažantnice kopat hroby a tito mužové se již do kasáren nevrátili. Jak mi druhého dne sám tento rotmistr řekl, byli tito muži a ještě další, kteří byli na SV, v levonické bažantnici popraveni.“

Na to byl předestřen B. Markovi obsah protokolu Richarda Rosnera, v němž uvádí, že během svého pobytu v kasárnách v Postoloprtech v době, kdy už tam byli Němci ze Žatce, že se skupinou ještě 70 lidí kopal hroby v levonické bažantnici a po vykopání do hloubky 1/2 m museli ihned odejít.

Tato skupina se vrátila zpět do kasáren.

K tomu udává Bohuslav Marek:

„Z kasáren nesměl nikdo odejít z Němců bez propustky mnou vydané a je také vyloučeno, aby někdo odešel.“

„Proto je mně naprosto nepochopitelné, že by mohlo odejít 70 lidí mimo ty, kteří byli na stanovišti SV a že bych já o tom nevěděl. Vylučuji úplně, že by těchto 70 lidí z kasáren odešlo a zas se do kasáren vrátilo.“

Na to byl předvolán škpt. Zícha a byla mu předložena výpověď Bohuslava Marka, č. Listu 11 a č. Listu 46, týkající se jednak rozkazu opatření lopat a motyk a jednak přítomností npor. Petrova [= Zícha] při třídění Němců z Postoloprte.

Konfrontace Marek – Zícha

Škpt. Zícha /Petrov/ k tomu udává:

„Trvám na své výpovědi, že jsem žádný rozkaz k opatřování motyk a lopat nedal a pokud se týká mé přítomnosti při třídění Němců připouštím, že jsem při tomto třídění byl přítomen zcela určitě. Zdali tam byl por. Čupka, to již nevím.“

Dále mu byla předložena výpověď B. Marka č. listu 46 a 47, týkající se soustředování – prověřování Němců ze Žatce v postoloprtských kasárnách, zejména v přítomnosti kpt. Černého a npor. Petrova.

Škpt. Zícha /Petrov/ k tomu udává:

„Při tomto třídění jsem zcela určitě byl, a to při zahájení tohoto třídění, do konce jsem nebyl. Mám dojem, že byl také přítomen kpt. Černý, ale s určitostí to tvrdit nemohu.“

„Pokud se týká rozkazu k nějaké popravě Němců z Žatce, jak uvádí ve své výpovědi B. Marek, o tom mi nic známo není.“

Byla dále předestřena špkt. Žíchovi výpověď B. Marka, č. 1. 45, týkající se seznamu osob z věznice okr. Soudu v Postoloprtech, v kterém seznamu měl špkt. Zícha odškrtnout pérem osoby, určené k zastřelení podle informací, získaných na OBZ.

K tomu uvádí špkt. Zícha: „Vylučuji, že bych já vůbec tento seznam viděl a že bych škrty a poznámky v tomto seznamu prováděl. Nevěděl jsem vůbec, že nějaké osoby jsou zajištěny ve věznici v Postoloprtech a z OBZ nemohl jsem v této věci jednat, poněvadž ani nebylo k tomu času, vzhledem k tomu, že soustředování Němců bylo prováděno již druhého dne po té, co jsme přišli do Postolopr.“

Bohuslav Marek k dotazu udává, že trvá na své výpovědi v tomto směru že špkt. Zícha/Petrov/ se ho ještě ptal ihned, když přišel do Postolopr, a to bylo den nebo dva dny před soustředěním, jestli neví o nějaké šachtě v blízkosti Postolopr. „Upozorňoval jsem npor. Petrova na jednu šachtu na vinici. Události šly tehdy tak, že když přišel npor. Petrov do Postolopr, byl jsem mu představen a ihned, ještě v přítomnosti nějakého člena SNB jsme dělali situační plán Postolopr a já jsem vyznačoval, kde mají stát stráž. Den před soustředěním, když již město bylo obsazené, se mne ptal na onu šachtu. Současně mne žádal, abych přichystal nějaké lopaty. Přichystal jsem nějaké lopaty a motyky na radnici a tyto si pak vzala stráž, když odváděla osoby z věznice na vinice k exekuci.“

Na to udává špkt. Zícha:

„Rozhodně vylučuji, že bych já jednal s Markem den nebo dva dny před soustředěním, že bych si vyžadoval informace o nějaké šachtě, a že bych pak žádal přichystání nějakých lopat a motyk. Není to možné již z toho důvodu, že jsem přišel do Postolopr až těsně v předvečer prováděného soustředění a Marka jsem poznal až druhého dne, kdy se soustředění provádělo.“

Marek udává:

„Trvám na tom, že škrty a poznámky perem v seznamu dělal v mé přítomnosti npor. Petrov na rohu u soudu naproti velitelskému OBZ. To bylo zcela určitě dva dny před soustředěním postoloprských Němců.“

Po předestření skutečnosti, vyplývající s výpovědi svědka Pelce ze shromáždění Němců v Postoloprtech bylo prováděno 29. 5. 45, a že seznam vězňů okresního soudu v Postoloprtech je z 21. května 1945 prohlašuje p. Marek, že tento seznam si opatřil proto, aby jako odpovědný velitel bezpečnosti v tehdejší době v Postoloprtech měl přehled o lidech, kteří byli zatčeni, a mohl zaříditi jejich stravování. Tento seznam neukazoval ani por. Čubkovi, ani kpt. Černému, nýbrž teprve když přišel npor. Petrov a ptal se ho, koho mají zajištěné ve věznici, ukázal mu toto seznam.

Stalo se to na rohu před soudem.

Na to byla provedena konfrontace p. Marka se svědkem Rosnerem, který na vysvětlenou před p. Markem ještě udává:

„Do kasáren v Postoloprtech jsem byl přivezen v pátek, to vím zcela určitě. /S ohledem na zjištěná data shromáždění v Žatci 3. června 1945, jednalo by se o 1. červen 1945/ „Když jsme přišli do kasáren, myslím, že tam nebyli jiní Němci, ale téhož večera ještě byli svázeni z vesnice, jako např. z Výškova. Na to v neděli přišli Němci ze Žatce, a to asi 3.000.“

„Asi pátý den po mém příchodu do kasáren bylo nás vybráno asi 70, dostali jsme lopaty ve škole a pod vojenskou stráží jsme šli kopat jámy do bažantnice levonické. Při našem odchodu nás viděl p. Marek, který zde sedí a domnívám se, že nás počítal. Zcela určitě vím, že od svého příchodu do kasáren naše skupina byla ubytována v koupelnách nebo snad umývárkách. Do bažantnice jsme přišli po poledni a asi po hodinové práci jsme byli odvedeni zpět zadní brankou do kasáren. Když pak asi po 10 dnech mého pobytu v kasárnách jsem byl ještě s ostatními Němci, byla nás více jak 100, přemístěn do Žatce do tábora, šli s námi rovněž někteří, kteří se mnou kopali jámy v bažantnici. Někteří ze skupiny, která kopala jámy, zůstali po našem odchodu v kasárnách v Postoloprtech. Druhý den potom, kdy jsme byli kopat jámy, viděl jsem z okna, že zase asi tak velká skupina, jako byla naše, odcházela ze školy s lopatami. Kam odcházela, nevím. Nevím, zda tato skupina se také vrátila.“

Na to žádá pan Marek, aby svědek Rosner uvedl, zda v jejich ubikacích tj. umývárkách, se ohřívala někdy strava. Na to prohlašuje svědek Rosner:

„U nás se nikdy strava neohřívala, naše ubikace se nalézaly až vzadu, na dvoře, proti hlavní bráně. Tam se nikdy strava neodbývala. Myslím, že prostor, kde jsme byli drženi v internaci, nebyl již oplocen. To ovšem nevím určitě, nepamatuji se.“

Na to prohlašuje p. Marek:

„Nedovedu si vysvětlit, jak to bylo možné, že z SV staniště, jak vyplývá z výpovědi svědka Rosnera, mohlo jít 70 lidí kopat do bažantnice a zase se vrátit. Kopat mohli chodit jen lidé, kteří nebyli na SV a ti by se mohli vrátit. Zase by ovšem nemohli jít bez mého vědomí a povolení.“

Na to svědek Rosner na obrázku líčí, jak vypadala jejich ubikace a přítomný pan Marek prohlašuje, že to skutečně bylo SV.

„Zcela určitě se pamatuji, že s námi byl kat pan Horejs a další lidé ze Žatce. Pan Horejs dokonce dostal lopatu, když nekopal dosti rychle. Všichni jsme se vrátili zpět do svých ubikací a opakují, že někteří z těchto lidí šli se mnou potom do Žatce do tábora.“

K tomu udává Bohuslav Marek:

„Je vyloučeno, že by Horejs byl ve skupině, která podle výpovědi Rosnera kopala hroby v levonické bažantnici, neboť Horejs, jak si přesně pamatuji, nebyl na místě označeném SV a byl také později vrácen do Žatce a později odsunut do Říše. Kdyby byl býval na stanovišti SV, zcela určitě by byl zlikvidován.“

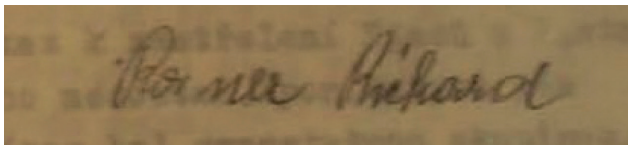
Na to ještě prohlašuje svědek Rosner:

„Znám jistého Šedivého z Rvěnic, který byl se mnou zavřen v oné cele v kasárnách a který je nyní ve Rvěnicích na svobodě. Rovněž se pamatuji asi na 5 jmen těchto osob, které byly se mnou zavřeny v oné cele a byly pak odsunuty do Německa. Vzpomínám si z nich na Karla Krause z Postoloprte, a Hauenschilda Josefa z Ervěnic. S nimi jsem šel do Žatce a odtud pak byli odsunuti.“

K dotazu poslance Holuba udává: Rosner:

„O zastřelení asi 5 hochů jsem slyšel od některých z internovaných hochů, kteří to viděli, a vím určitě, že to byli hoši ze Žatce.“

[vlastnoruční podpis] Rosner Richard

Výpověď Vladimíra Srkala

Před komisí předstoupil

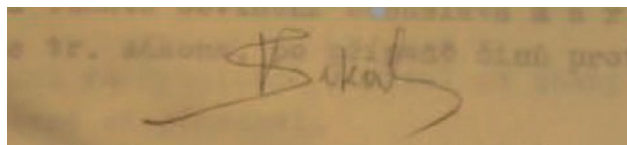
Vladimír SRKAL,

nar. 8. 6. 1920 na Volyni, ženatý, náb. říms. kat., horník, bytem v Postoloprtech č. 427.

„Jako zahraniční voják východní armády byl jsem spojku u npor. Petrova, ale nebyl jsem naprosto zúčastněn na exekucích, které se prováděly v Postoloprtech na Němcích. Víím, že exekuce prováděli vojáci OBZ, že tam byli i volyňští Češi, ale na jména se nepamatuji. Z vlastního pozorování o těchto popravách nevím vůbec nic. S kpt. Zíchou přišel jsem do Postoloprte před nedělí v pátek nebo v sobotu odpoledne a pamatuji si, že v obci chodil policajt a bubnoval, že v neděli ráno mají se všichni Němci shromáždit, dnes si ovšem nepamatuji přesně na toto bubnování, byl to tentýž den, kdy jsme přišli, nebo až druhý den.

Hlasitě diktováno, schváleno:

[vlastnoruční podpis] Srkal

POZNÁMKY

1. Souhrn výsledků je výňatkově otištěn v Adrian von Arburg / Tomáš Staněk (edice) Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945-1951: dokumenty z českých archivů. Díl II, svazek 3: Akty hromadného násilí v roce 1945 a jejich vyšetřování. Středokluky (Susa) 2010, Dokument č. 86. Tento výňatek se omezuje na výsledky Antonína Roška (Rožka), Bohuslava Marka, Jana Zíchy, Jana Čubky (Čupka) a Vojtěcha Černého, též o zprávě o trestném jednání proti Bohuslavu Markovi a předběžný závěr vyšetřovací komise. Tento výňatek je komentován dostatečně 64 patovými poznámkami. Podle Adriana von Arburga existuje ještě jeden další protokol.

2. *Heimatbrief Saazerland, Sonderausgabe Genozid*, 2005. Tehdejší vydavatel měl k dispozici jeden list a osm souvisejících stránek. Překladatel Prof. Dr. Herbert Voithl je považoval za protokoly před založením parlamentní vyšetřovací komise: „Tyto nám dostupné části výsledků byly zřejmě provedeny v době před (...) zprávou ministrowi Noskovi z 2. července 1947, nebo současně. Nejsou datované. Také z nich není patrné, který úřad je prováděl – pravděpodobně se jedná o oblastní oddělení StB v Mostě, na který tato předběžná zpráva (...) hned na počátku (...) patřičně poukazuje. Tyto texty jsou ve své formě příčinou zájmu, neboť stejné osoby byly později vyslýchány parlamentní komisí, kde docházelo částečně k odlišným výpovědím (mezi sebou).“ Ve skutečnosti docházelo k předvýslechům komise, ale nikoliv s osobami, které byly koncem

července 1947 v Žatci vyslýchány. Toto vychází teprve z dokumentace (Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945-1951: dokumenty z českých archivů. Díl II, svazek 3: Akty hromadného násilí v roce 1945 a jejich vyšetřování. Středokluky (Susa) 2010) tato dokumentace nebyla prof. Voithlovi tehdy dostupná.

3. Tyto 2005 zveřejněné listy patří jednoznačně k 57 stránkové shrnující dokumentaci. Nepřetínají se se zveřejněním Adriana von Arburga a Tomáše Staňka (viz nahoře) a jsou zde poprvé v češtině.

4. Ze sbírky zdrojů Adriana von Arburga a Tomáše Staňka z roku 2010 přejímáme nadpis a výčet členů komise, který v stenografickém protokolu chybí. Dále jsme podle Manuskriptu z archivu ministerstva vnitra doplnili zprávu o výsledku Vladimíra Srkala až k podpisu.

5. Vrchní strážný Oldřich Pelz byl vyslýchán již dříve. Viz: „Výsledky vyšetřovací komise“, s. 213.

6. K úkolům OBZ (Obranné zpravodajství) patřilo i potírání nepřátelských organizací, tedy i sudetoněmeckých organizací. Literatura: František Hanzlík, „Vojenské obranné zpravodajství v zápasu o politickou moc 1945-1950“, vydal Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, Praha 2003; Ladislav Kudrna, „Vojenské obranné zpravodajství (1945-1950)“, v časopis „Paměť a dějiny – Revue pro studium totalitních režimů“, Ústav pro studium totalitních režimů. Praha 2008/1, s. 76-89.